

Norsk Tegnspråk Hjelpearck – Nivå I

Grunnleggende tegn, håndformer og enkle setninger — LK20

Om norsk tegnspråk (NTS)

Hva er tegnspråk?

- Visuelt-gestuet språk
- Fullverdig, naturlig språk
- Egen grammatikk og struktur
- Ikke basert på norsk talespråk
- Ca. 16 500 brukere i Norge
- Offisielt språk siden 2009

Tegnspråkets modaliteter

- **Manuell** – hender og armer
- **Non-manuell** – ansikt og kropp
- Begge er grammatisk nødvendige
- Samtidige komponenter

Tegnets fem parametre

1. **Håndform** – fingrenes posisjon
2. **Plassering** – hvor tegnet utføres
3. **Bevegelse** – hvordan hånden beveger seg
4. **Orientering** – håndflatens retning
5. **Non-manuelle uttrykk** – ansikt/kropp

Eksempel: Tegnet HJEM

- Håndform: O-form
- Plassering: ved munnen
- Bevegelse: liten vridning
- Orientering: mot munnen
- Non-manuelt: nøytralt ansikt

Grunnleggende håndformer

Vanlige håndformer (Nivå I)

- **Flat hånd** (B-hånd) – mange tegn
- **Pekefinger** (1-hånd) – peking, tall
- **Knyttneve** (S-hånd) – flere tegn
- **O-form** – runde ting
- **C-form** – holde glass/kopp
- **V-hånd** – to bein, stå
- **5-hånd** – alle fingre spredt

Håndformens betydning

- Håndform kan bære betydning
- Minimale par skiller håndform
- Eksempel: FORSTÅ vs. TENKE
- Øvelse gjør mester

Bevegelsestyper

- **Retningsbevegelse** – rett linje
- **Bue/sirkelbevegelse**
- **Vridning** – rotasjon av handledd
- **Fingerbevegelse** – bøyning/spredning
- **Kontaktbevegelse** – berøring
- **Gjentakelse** – repetisjon

Eksempel: SPISE – gjentatt bevegelse til munnen

Tegnrommet

Hvor tegner man?

- Rommet foran kroppen
- Fra hodet til hoften
- Armlengdes bredde
- Nøytralt rom = midten
- Betydningsbærende plasseringer

Plassering av tegn

- **Hodet** – tenkning, følelser
- **Ansikt** – sanser, identitet
- **Bryst** – følelser, ego
- **Nøytralt rom** – generelt

Grunnleggende grammatikk

Enkle setninger

Topikk-kommentar struktur:

- Topikk først
- Så kommentar
- Ikke SVO som norsk

Eksempel:

KAFFE JEG LIKER
(Kaffe, jeg liker det)

Pronomen og peking

- **JEG** – peke på seg selv
- **DU** – peke på mottaker
- **HAN/HUN/DEN** – peke til side
- Peking er grammatikk!

Ja/nei-spørsmål

- Hevede øyenbryn
- Fremoverlent kropp
- Øyekontakt med mottaker
- Samme ordstilling som påstand

Eksempel:

DU KAFFE LIKER? (med hevede øyenbryn)

Nyttige tegn (Nivå I)

Hilsener

- **HEI** – Vinke med åpen hånd
- **HA-DET** – Vinke med lukket hånd
- **GOD-MORGEN**
- **GOD-KVELD**
- **TAKK**
- **UNNSKYLD**

Grunnleggende fraser

- **HVA HETER DU?**
- **JEG HETER** [fingerstave navn]
- **HVOR KOMMER DU FRA?**
- **JEG FORSTÅR**
- **FORSTÅR-IKKE**
- **KAN DU GJENTA?**
- **LANGSOMT TAKK**

Daglige ord

- **MAT/SPISE**
- **DRIKKE**
- **SOVE**
- **HUS/HJEM**
- **SKOLE**
- **ARBEID**
- **VENN**
- **FAMILIE**

Tallsystem

Tall 1–10

- **1–5:** Fingre opp fra pekefinger
- **6:** Tommelen og lillefingeren ut
- **7–10:** Ulike håndformer
- Øv på flytende telling

Bruk av tall

- Alder: hold tallet på brystet
- Pris: hold tallet fremme
- Tid: spesielle former
- Øvelse nødvendig

Fingerstaving

Når bruker man fingerstaving?

- Navn (personer, steder)
- Fremmedord
- Ord uten eget tegn
- Låneord fra talespråk

Tips for fingerstaving

- Ett-hånds alfabet i Norge
- Holdes i nøytralt rom
- Ikke for raskt
- Tydelige bokstaver
- Øv regelmessig

Ansiktsuttrykk**Non-manuelle komponenter**

- **Øyenbryn** – spørsmål, betoning
- **Øyne** – fokus, intensitet
- **Munn** – adjektiver, måte
- **Hode** – nikk, rist
- Ansiktet er viktig!

Enkle ansiktsuttrykk

- **Nikk** – ja, bekreftelse
- **Rist** – nei, nektelse
- **Smil** – positiv følelse
- **Rynke panne** – spørsmål/forvirring

Kommunikasjonsregler**Få oppmerksomhet**

- Etabler øyekontakt først
- Vink forsiktig
- Bank lett i bordet

- Berør lett på skulder/arm
- Vent til du har oppmerksomhet

Under samtale

- Oppretthold øyekontakt
- Nikk for å vise forståelse
- Ikke avbryt midt i tegn
- Still oppklarende spørsmål
- Vær tålmodig

Godt miljø

- Godt lys på ansikt og hender
- Unngå motlys
- Nøytral bakgrunn
- Ikke for mye støy
- Passelig avstand

Sjekkliste eksamen Nivå I**Produksjon (tegne)**

- ☐ Grunnleggende håndformer

- ☐ Enkle tegn
- ☐ Tydelig plassering
- ☐ Enkle bevegelser
- ☐ Ansiktsuttrykk brukes
- ☐ Peking som pronomen
- ☐ Enkle setninger

Resepsjon (forstå)

- ☐ Forstå enkle tegn
- ☐ Gjenkjenne håndformer
- ☐ Forstå enkle setninger
- ☐ Følge enkle samtaler

Kunnskap

- ☐ Kjenne til at NTS er eget språk
- ☐ Vite om tegnets parametre
- ☐ Fingerstaving av eget navn
- ☐ Tallsystemet 1–10